

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

حمله به ونزوئلا تهدیدی برای متحدان آمریکا

تا چندی پیش، حتی تا پاییز امسال، به نظر می‌رسید که بدترین کلبوس‌های دولت‌های متحد آمریکا دربارہ دور دوم ریاست‌جمهوری ترامپ محقق نشده است. دولت‌های غربی می‌توانستند به این واقعیت‌ها استناد کنند که اوکراین همچنان در حال نبرد است و واشنگتن حمایت دریافت می‌کند، ناتو کماکان فعال است و گهگاه مورد تمجید دونالد ترامپ قرار می‌گیرد و سیاست در قبال چین کم و بیش به سیاق پیش ادامه دارد. جنگ تجاری آمریکا و اروپا و تعرفه‌های ترامپ هم آنقدر که پیش‌بینی می‌شد سنگین و مخرب نبود. اتحادیه اروپا و دولت‌های عضو سعی می‌کردند روالی برای مدیریت واشنگتن ایجاد کنند؛ آنها این ایده را پذیرفته‌بودند که اقتضای زمانه، همین مدیریت و تسلیم است. اما تحولات سال نو میلادی، این ایده را که می‌توان چنین روالی را حفظ کرد، به چالش کشیده است. حمله در کاراکاس و ربودن نیکولاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا، دراماتیک‌ترین حادثه بود. اما این اتفاق به دنبال تحولات دیگری رخ داد که نشان‌دهنده میزان تغییری است که دولت آمریکا در نظم جهانی و در درون جوامع نزدیک‌ترین شرکای خود به دنبال آن است. در شب کریسمس، واشنگتن با تحریم یکی از کمیسرهای سابق اتحادیه اروپا به دلیل نقش «هبری‌اش در» «قانون خدمات دیجیتال اتحادیه اروپا» (DSA)، بروکسل و دیپلمات‌های سراسر جهان را شوکه کرد. تهری ر بتون از فرانسه، به همراه دو شهروند غیرنظامی اتحادیه اروپا و دو شهروند بریتانیایی، با ممنوعیت سفر روبه‌رو شدند؛ افرادی که مارکو روبیو آن‌ها را «چهره‌های پیشرو در مجتمع صنعتی-سانسور جهانی» نامید. این توصیفی بسیار غیرعادی برای سیستم‌های حقوقی داخلی دموکراسی‌های هم‌پیمان است. پیش از آن نیز، استراتژی امنیت ملی جدید دولت هشدار داده بود که اروپا با «محو تمدنی» روبه‌رو است و به این ترتیب، «جنگ فرهنگی» سال ۲۰۲۵ را به یکی از اصول مرکزی سیاست خارجی ایالات متحده ارتقا داد. متحدان، به‌ویژه متحدان آن سوی اقیانوس اطلس، باید درک کنند که در مسائل اقتصادی و فرهنگی نمی‌توانند میان خود و سیاست‌های داخلی ایالات متحده فاصله ایجاد کنند. در حالی که رئیس‌جمهور آمریکا برای سست کردن پیوندهای امنیتی آمریکا با اروپا تلاش می‌کند، تیم او به دنبال کشاندن بازارها و سیاست‌های اروپایی به سمت مدل بازگشت عظمت آمریکا (MAGA) است. در چنین فضایی، مخاطرات تصمیم‌واشنگتن برای برکناری قهرآمیز مادورو برای متحدان آمریکا بسیار بالاست. تصور عمومی بر این بود که اتحادیه اروپا برای جلوگیری از شکاف آشکار با ترامپ بر سر اوکراین (آن‌هم در حالی که مذاکرات طرح صلح وارد دور جدیدی شده) ترجیح داده است در مورد ونزوئلا با احتیاط و مایلست بر خورد کند. امامت‌حداصلی‌ناتو حتی نتوانستند مشروعیت قانونی حملات را زیر سؤال ببرند یا خواستار روی کار آمدن دولت غیرنظامی در ونزوئلا شوند که پیش‌تر انتخابات آن را به رسمیت شناخته بودند. این مسائل فقط مربوط به سازمان ملل یا آینده حقوق بین‌الملل نیست، بلکه حاکمیت خود اروپا را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. ترامپ و تیمش علاوه بر تهدید کوبا، ایران و مکزیک، تنها چند ساعت پس از حملات کاراکاس، درباره «آینده آمریکایی گرینلند» (قلمرو خودگردان دانمارک، عضو ناتو) اظهارنظر کردند. برخی کشورهای ناتو مانند بریتانیا، فرانسه و آلمان به این موضوع واکنش نشان داده‌اند، اما نبود یک پاسخ نهادی از سوی اتحادیه اروپا یا ناتو، تنها برداشت واشنگتن مبنی بر بی‌اهمیت بودن این نهادها را تأیید می‌کند. هدف این دولت تنها انتقال بار هزینه‌های دفاعی اروپا به دوش شرکای ناتو نیست؛ بلکه توانمندسازی و مشارکت با آن دسته از اروپایی‌هایی است که با نگاه این دولت به فرهنگ اروپامحور، مسیحیت محافظه‌کار و ارزش‌های اجتماعی سنتی همسو هستند. این یک دستور کار سنتی در سیاست خارجی نیست، اما به نظر می‌رسد در سال ۲۰۲۶، دولت آمریکا از ابزارهای سنتی (کمک‌های نقدی و اعزام و پذیرش نمایندگان پارلمان‌ها) برای پیشبرد آن استفاده خواهد کرد. در حالی که بسیاری سال ۲۰۲۵ را سال فاصله گرفتن آمریکا از متحدان می‌دانستند، سخت‌ترین چالش‌های سال ۲۰۲۶ احتمالاً اصرار واشنگتن بر این خواهد بود که کشورهای شریک، سیاست‌های داخلی خود را با دولت ترامپ هماهنگ کنند؛ از حاکمیت فناوری و ارزش‌ها گرفته تا حاکمیت بر گرینلند.

قطار اتهام‌زنی

آیا آمریکا قصد دارد پس از ونزوئلا سراغ ایران بیاید؟

شهاب شهنشاهی

خبرنگار گروه دیپلماسی

نگاه
هم‌میهن

اقدام ایالات متحده آمریکا در حمله به ونزوئلا و اجرای عملیات ر‌بایش رئیس‌جمهور این کشور با واکنش‌های مختلفی در سراسر جهان مواجه شد. بسیاری از کشورهای جهان، چه رقباً و منتقدان آمریکا، مانند روسیه، چین و ایران و چه حتی متحدان آمریکا مانند قدرت‌های اروپایی، از این اقدام انتقاد کردند و آن را خلاف قوانین و حقوق بین‌الملل توصیف کردند. اقدام دولت ترامپ در حمله بدون زمینه به ونزوئلا و ربایش رئیس‌جمهور این کشور، نگرانی‌ها در مورد وارد شدن جهان به دوره‌ای جدید از ناآرامی‌ها و جنگ‌ها را افزایش داده است. در این میان، جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از اهداف همیشگی آمریکا برای «تغییر نظام (Regime Change)» در کانون توجه‌ها قرار گرفته است. سوال‌های زیادی وجود دارد که آیا اقدام آمریکا در حمله نظامی به ونزوئلا یک استثنا است یا قرار است در مورد کشورهای دیگر نیز تکرار شود؟ دونالد ترامپ در طول یک هفته گذشته تهدیدهای خود به استفاده از زور را در مورد کشورها و مناطق مختلف جهان از جمله ایران، کوبا و گرینلند تکرار کرده است.

اتهام‌زنی‌های تکران‌کننده

مسئله‌ای که نگرانی‌ها در مورد احتمال دخالت نظامی آمریکا را افزایش می‌دهد، اتهام‌زنی‌های مکرر آمریکا به ونزوئلا در مورد نفوذ ادعایی ایران و حزب‌الله لبنان در نظام این کشور است. مارکو روبیو، وزیر خارجه آمریکا بارها این اتهام را تکرار کرده است که ونزوئلا به پایگاهی برای اقدام‌های بی‌ثبات‌کننده ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبدیل شده است. او پس از بازداشت نیکولاس مادورو، خطاب به معاون اول او گفت که یکی از شروط آمریکا برای همکاری با دولت ونزوئلا «اخراج عناصر ایران و حزب‌الله لبنان» از ونزوئلا است. اتهام‌های این چنینی علیه ونزوئلا که مدت‌هاست مطرح می‌شود، نشان‌دهنده وسواس واشنگتن در مورد نفوذ ایران است و شاهدی بر تلاش‌ها برای محدود کردن بیشتر نفوذ فرمانطقای ایران تلقی می‌شود. اظهارات مقام‌های آمریکایی به وضوح نشان می‌دهد که حتی اگر هدف اصلی حمله به ونزوئلا محدود کردن و آسیب‌رساندن به ایران نباشد، همچنان یکی از اهداف جانبی آن آسیب‌زدن به ایران است. اتهام‌های این چنینی نخستین بار نیست که مطرح می‌شود. مقام‌های آمریکا و اسرائیل مدت‌هاست که ونزوئلا را به همکاری با ایران و حزب‌الله لبنان متهم می‌کنند. دنی سیترونیوویچ، رئیس پیشین میز ایران در سازمان اطلاعات ارتش اسرائیل و پژوهشگر ارشد موسسه

مطالعات امنیت ملی اسرائیل، در گفت‌وگو با روزنامه‌ها آرتض اعلام کرد که حزب‌الله احتمالاً از ونزوئلا به عنوان یک پایگاه لجستیکی از جمله برای تجهیز نیروهای خود به گذرنامه‌های محلی استفاده کرده است. بنا بر ادعای سیترونیوویچ گفته می‌شود این اقدام به آن‌ها اجازه داده است تا آزادانه در سراسر آمریکای جنوبی تردد کنند و با کنترل‌های مواد مخدر برای تأمین مالی سازمان خود ارتباط برقرار کنند. سیترونیوویچ همچنین استدلال کرده است که ایران از ونزوئلا به عنوان بستری برای زیرساخت‌های تروریستی استفاده کرده است؛ از جمله هسته‌هایی که با توطئه اخیر (و خنثی شده) برای ترور سفیر اسرائیل در مکزیک مرتبط بودند. طبق این ارزیابی، ونزوئلا برای ایران و حزب‌الله بسیار مهم‌تر از سایر کشورهای آمریکای لاتین (مانند نیکاراگوئه یا کوبا) بوده است که تهران در آن‌ها به دنبال نفوذ است. سیترونیوویچ خاطر نشان می‌کند که تهران نفع‌تها از طریق فروش تسلیحات، بلکه از طریق پروژه‌های نظامی مشترک، از جمله گزارش‌هایی مبنی بر ساخت کارخانه پتروشیمی، سرمایه‌گذاری سنگینی در ونزوئلا انجام داده است.

تکرار تهدید

مارکو روبیو، وزیر خارجه آمریکا یک روز پس از حمله به ونزوئلا اشاره کرد که ربودن مادورو پیامی برای تمام دشمنان و رقبای واشنگتن در دوران ترامپ به همراه دارد. این دیپلمات ارشد آمریکایی به خبرنگاران گفت: «وقتی ترامپ به شما می‌گوید قرار است کاری انجام دهد، یا وقتی می‌گوید قرار است به مشکلی رسیدگی کند، جدی است و پای حرفش می‌ایستد.» حمله به ونزوئلا درست چند ساعت بعد از آن انجام شد که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی تروئشوشوشال تهدید کرد که در صورت اعمال خشونت علیه معترضان در ایران، برای حمایت از آنها وارد عمل خواهد شد. تهدیدهای ترامپ علیه تهران در طول دو هفته گذشته تکرار شده است. او در پی دیدار با بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل هم تهدید کرده بود که در صورت تلاش ایران برای بازسازی توان خود «دمار از روزگار» ایران درمی‌آورد. هرچند دور نخست اظهارات ترامپ در دیدار با نتانیاهو با سکوت مقام‌های جمهوری اسلامی همراه شد، اما پس از انتشار پیام او در شبکه‌های اجتماعی در مورد استفاده از نیروی نظامی در حمایت از اعتراض‌ها در ایران، مقام‌های ارشد جمهوری اسلامی به تندی به این اظهارات واکنش نشان دادند. علی لازرجانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و واکنش به این پیام نوشت: «با موضع‌گیری مقامات اسرائیلی و

ترامپ، پشت صحنه‌ی ماجرا روشن شد. ما مواضع کسبه‌ی معترض را از عوامل ترخیزگر جدا می‌دانیم و ترامپ بداند دخالت آمریکا در این مسئله‌ی داخلی برابر است با به‌هم‌ریختگی کل منطقه و انهدام منافع آمریکا. مردم آمریکا بدانند ماجراجویی را ترامپ شروع کرد. مراقب سربازان خود باشند.» محمداقبر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی هم تأکید کرد: «تمام مراکز و نیروهای آمریکایی در کل منطقه در صورت هر گونه ماجراجویی احتمالی هدف مشروع ما خواهند بود.» وزارت امور خارجه ایران هم با انتشار بیانیه‌ای تصریح کرد: «وزارت امور خارجه اظهارات تهدیدآمیز مقام‌های آمریکایی علیه ایران را در راستای سیاست تنش‌افزایی رژیم صهیونیستی در منطقه ارزیابی می‌کند و تأکید دارد که واکنش جمهوری اسلامی ایران به هر تعرضی، سریع، قاطع و همه‌جانبه خواهد بود.»

واکنش تهران به عملیات آمریکا در ونزوئلا

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، بلافاصله پس از انتشار خبر اقدام نظامی آمریکا علیه ونزوئلا این اقدام را شدیداً محکوم کرد. در بیانیه وزارت خارجه ایران آمده است: «حمله نظامی آمریکا به ونزوئلا نقض آشکار اصول بنیادین ملل متحد و قواعد اساسی حقوق بین‌الملل به‌ویژه بند ۴ ماده ۲ منشور مبنی بر ممنوعیت توسل به زور و مصداق کامل عمل تجاوزکارانه است که باید فوراً از سوی سازمان ملل متحد و همه دولت‌هایی که دغدغه حاکمیت قانون، صلح و امنیت بین‌المللی را دارند صریحاً محکوم شود. تجاوز نظامی آمریکا علیه یک دولت مستقل و عضو سازمان ملل متحد، نقض فاحش صلح و امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی است که پیامدهای آن متوجه کل نظام بین‌الملل بوده و نظام مبتنی بر منشور سازمان ملل را بیش از پیش در معرض فرسایش و تخریب قرار خواهد داد.»

اما آنچه بیش از هر چیز دیگر باعث نگرانی در تهران شده است و توجه رسانه‌های بین‌المللی را به خود جلب کرده است، احتمال تکرار عملیات نظامی علیه ونزوئلا در ایران یا کشورهای دیگر است. در نشست خبری هفتگی سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، بخش عمده‌ای از سوالات خبرنگاران هم به همین موضوع و احتمال اقدام نظامی آمریکا علیه ایران پس از ونزوئلا معطوف بود. اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در پاسخ به این سوالات تأکید کرد: «ایران در دفاع از کبان خود هیچ مسامحه‌ای و هیچ اهمالی نخواهد کرد.» او در خصوص واکنش ایران به اقدام‌های احتمالی نیز گفت: «دستگاه دیپلماسی که قرار نیست با این اتفاقات دچار غافلگیری شود. در این یکی دو سال با سبیلی از تحولات و اتفاقات غیر متوقع مواجه شدیم و کاملاً آمادگی داشتیم و داریم تا با چابکی و چالاکی، هم تحولات را رصد کنیم و هم در تعامل و رازبازی با سایر کشورها، در جهت تأمین و حفظ منافع ملی ایران و همچنین کمک به مقابله با جریان‌ها و روندهایی که صلح و امنیت منطقه و بین‌المللی را به خطر می‌اندازند، اقدام کنیم. ما با جدیت این روند را ادامه خواهیم داد.» سیدعباس عراقچی با نگاهی خوش‌بینانه‌تر در این مورد اظهارنظر کرد. او در پاسخ به سوال خبرنگار خانه ملت گفت: «تجربه شکست خورده را هر بار تکرار کنند، نتیجه‌ها هم باز شکست خواهد بود.» وی همچنین در جمع خبرنگاران پس از حضور در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی نیز اظهار کرد: «ملت بزرگ ایران مانند گذشته هر گونه دخالت در امور داخلی خود را قاطعانه رد خواهند کرد. به همین ترتیب، نیروهای مسلح قدرتمند مادر حالت آماده‌باش هستند و دقیقاً

